

Državno Natjecanje iz povijesti

29. travnja 2021.

Skupina 4: IV. gimnazije

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

74

Upute natjecateljima **koji ispit rješavaju na stolu**

- 1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
- Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
- Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u kovertu.
- Zaporku s listića prepisi i na prvu stranicu ispita.
- Ispitne zadatke i upute u zadatku pažljivo pročitaj.
- Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
- Ispit piši isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
- Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u školskoj godini 2020./2021.
- 9. Koristi list za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori u konceptu ne vrednuju se.**
- Nakon završetka pisanja, ispit predaj članu Državnoga povjerenstva.
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____

(član Državnoga povjerenstva)

3. _____

(član Državnoga povjerenstva)

I. U sljedećim zadacima ponuđene su četiri tvrdnje od kojih su dvije točne.

1. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo ispred onih koje smatraš točnima.

- a) Vođa kineske građanske revolucije kojom je 1911. godine uspostavljena republika bio je Čang Kaj-šek, a zagovornik obnove monarhije Sun Jat-sen.
- b) Čang Kaj-šek progonio je kineske komuniste smatrajući da Kina mora proći prijelazno razdoblje diktature prije uvođenja demokracije.
- c) Čang Kaj-šek bio je 1949. prisiljen povući se na Tajvan.
- d) U vrijeme kada je stranku Kuomintang predvodio Čang Kaj-šek, vođa kineskih komunista postao je Deng Xiaoping.

	2
--	---

2. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo ispred onih koje smatraš točnima.

- a) Lech Walesa je kao čelnik poljskog sindikata Solidarnost, znatno pridonio padu komunizma u Poljskoj.
- b) Za razliku od Nikolae Causescua, kojeg su nasilno svrgnuli s vlasti, Fidel Castro je 2008. mirno odstupio s mjesta predsjednika, a zamijenio ga je Raul Castro.
- c) Milan Kučan i Slobodan Milošević obojica su obnašali dužnost predsjednika svojih matičnih republika, i prije i poslije 1990., neovisno o demokratskim promjenama u Jugoslaviji.
- d) Nakon neuspjelog državnog udara u Sovjetskom savezu 1991. došlo je do njegovog raspada na potpuno neovisne države i do prekida međusobne suradnje.

	2
--	---

3. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo ispred onih koje smatraš točnima.

- a) Nakon prvih višestranačkih izbora u Hrvatskoj došlo je do službene promjene hrvatske zastave i grba u srpnju 1990., ali im je današnji izgled određen tek ustavom u prosincu iste godine.
- b) Najteži topnički napad na Dubrovnik dogodio se u prosincu 1991.
- c) Vodstvo tzv. Republike Srpske Krajine početkom 1995. prihvatilo je prijedlog međunarodne zajednice poznat pod nazivom „Z4“ što je za posljedicu imalo pokretanje hrvatske vojno-redarstvene operacije Bljesak.
- d) Posljedica Temelnog sporazuma za istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srijem potpisanog potkraj 1997. bila je mirna reintegracija Podunavlja.

	2
--	---

II. U sljedećim zadacima ponuđene su točne i netočne tvrdnje.

4. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a ako nije, zaokruži slovo N.

Franklin D. Roosevelt obnašao je dužnost predsjednika SAD-a od 1933. do 1946. T N

Tzv. odluku o „konačnom rješenju“ s ciljem sustavnog istrebljenja Židova, nacistička je Njemačka donijela 1942. godine. T N

Odnos Antifašističke koalicije prema Narodnooslobodilačkom pokretu u Jugoslaviji službeno se promijenio nakon Teheranske konferencije. T N

Odnos ministara Ante Vokića i Mladena Lorkovića prema Njemačkoj nije se mijenjao u razdoblju postojanja NDH. T N

	2
--	---

5. Pročitaj tvrdnje i zaokruži slovo T ako je tvrdnja točna, a ako nije, zaokruži slovo N.

Benjamin Kallay započeo je sustavno suzbijanje uporabe hrvatskog i srpskog imena i nametanje bošnjačkog imena svim stanovnicima BiH. T N

U vremenu dok je na snazi bio Vidovdanski ustav, BiH je bila podijeljena na oblasti. T N

Godine 1969. Muslimani u Jugoslaviji dobivaju status naroda, odnosno nacije, a od 1974. službeno se nazivaju Bošnjacima. T N

Mirovnim sporazumom u Daytonu BiH je priznata kao država sastavljena od triju entiteta: Federacije Bosne, Federacije Hercegovine i Republike Srpske. T N

	2
--	---

III. Sljedeće zadatke riješi upisivanjem odgovarajućeg teksta u za to predviđena mjesta.

6. U sljedećem zadatku među ponuđenim državama prepoznajte francuske i britanske kolonije i upišite ih na predviđena mjesta.

Alžir, Angola, Kongo, Sudan, Vijetnam, Indonezija, Burma, Filipini

Francuske kolonije

--

	2
--	---

Britanske kolonije

--

	2
--	---

7. Prepiši u tablicu odgovarajući uzrok ili posljedicu.

Odbacivanje rezolucije Informbiroa, Osnivanje Uprave državne bezbednosti (UDB-a),
Uvođenje samoupravljanja, Gospodarska reforma 1945., Ostavka Savke Dabčević-Kučar,
Smjena Aleksandra Rankovića, Studentske demonstracije iz 1968., Kosovo postaje republika,
Pravo republika na odcjepljenje od SFRJ

UZROCI	POS LJEDICE
	Otvaranje logora na Golom otoku i Sv. Grguru.
	Radnički savjeti upravljaju poduzećima.
Sastanak u Karađorđevu 1971.	
Ustav SFRJ iz 1974.	

	4
--	---

8. U sljedećem zadatku poveži posljedice s uzrokom upisivanjem odgovarajućeg slova na praznu crtu.

- A. tromjesečni moratorij na odluku o osamostaljenju Republike Hrvatske
- B. pokretanje vojno-redarstvene operacije Bljesak
- C. donošenje Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske
- D. dolazak UNPROFOR-a na okupirane i pobunjene dijelove Hrvatske
- E. međunarodno priznanje republičkih granica Hrvatske kao njenih državnih granica

_____ rezultati referenduma o neovisnosti Hrvatske

_____ javno obznanjivanje mišljenja Badenterove arbitražne komisije

_____ Brijunska deklaracija

_____ Sarajevski sporazum o primirju između Republike Hrvatske i JNA

	4
--	---

IV. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć izvornog povijesnog teksta.

9. Pozorno pročitaj odlomak iz knjige dr. Jurja Njavre “Glavu dolje ruke na leđa” i odgovori na pitanja.

„Dva transportera dolaze s uperenim mitraljezima prema bolnici. Zaustavljaju se kod vratnice, okreću se i usmjeravaju cijevi prema bolnici. Dolazi predstavnik Međunarodnog Crvenog križa, a iz transportera izlaze kapetan i major vičući: “Svi u bolnicu! Nitko ne smije izlaziti!” Nakon nekoliko minuta dolazi major Veselin Šljivančanin i tada saznajemo da je on zapovjednik napada... (...) Došavši na ulazna vrata, major Šljivančanin susreo se s predstavnikom Međunarodnog Crvenog križa. Nastaje prepirka jer major naređuje vojnicima da krenu i da uđu u bolnicu, da blokiraju cijelu bolnicu tako da nitko više ne može izlaziti. Predstavnik Međunarodnog Crvenog križa se tome opire jer je dogovoreno između armije, Crvenog križa, doktorice Bosanac i Biloga da vojska ne smije i neće ulaziti u bolnicu, nego da će svi ranjenici, cjelokupno medicinsko osoblje i svi civili moći slobodno izaći (...) Razgovor postaje sve temperamentniji. Čujem Šljivančanina kako se dere: “Pa, nećeš bre ti meni ovde da zapovedaš! Ovo je moja zemlja, ovo smo mi zauzeli, ovo ovde je Jugoslavija, ovde ja zapovedam! Nećete se vi mešati! Bit će onako kako ja kažem!” Tog trenutka shvatio sam da neće biti onako kao što je dogovoreno, da će se stvari promijeniti (...) Nekoliko sati po ulasku armije u bolnicu odjednom je nestalo vojnika sa svih otvora u bolnici i u nju su ušli domaći i “uvezeni” četnici. Među njima prepoznajem i one koji su radili u bolnici (...) Idu od kreveta do kreveta, gledaju ranjenike. Uskoro saznajemo i zašto. Dio medicinskog osoblja je tog popodneva i navečer odveden iz bolnice, a i veći broj ranjenika. “Nestali” su i ljudi iz osiguranja bolnice, pripadnici MUP-a i svi vozači hitne pomoći. To je zadnji put da smo ih vidjeli...”

A. Kada se (navedi točan dan, mjesec i godinu) zbio događaj o kojem govori tekst?

	1
--	---

B. Kako glasi puni naziv regularne vojske kojom je zapovijedao major Veselin Šljivančanin?

	1
--	---

C. Zašto je vojska prešutno dopustila ulaz četnicima, među kojima su bili i neki koji su radili u bolnici, da idu od kreveta do kreveta i gledaju ranjenike?

	1
--	---

10. Pozorno pročitaj ulomak povijesnog izvora i odgovori na pitanja.

„Zbog novonastale situacije izazvane otvorenom opštom agresijom Republike Hrvatske na Republiku Srpsku Krajinu i nakon prvih početnih uspeha u odbrani došlo je do ugrožavanja velikog dela teritorija Sjeverne Dalmacije i dela Like, zbog toga: O D L U Č U J E M O

1. Da se pristupi planskoj evakuaciji sveg za borbu nesposobnog stanovništva iz opština: Knin, Benkovac, Obrovac, Drniš i Gračac.

2. Evakuaciju sprovoditi planski prema pripremljenim planovima i pravcima koji izводе prema Kninu i dalje preko Otrića prema Srbu i Lapcu.

3. Za evakuaciju zatražiti pomoć od komande UNPROFOR-a sektor „Jug“ sa sjedištem u Kninu.”

A. Kako se naziva vojno-redarstvena akcija oslobađanja međunarodno priznatog teritorija Republike Hrvatske, a koja je u izvoru kvalificirana kao agresija?

	1
--	---

B. Kako glase ime i prezime izaslanika (posrednika) UN-a koji je u svom planu predložio dolazak mirovnih snaga UN-a spomenutih u povijesnom izvoru?

	1
--	---

11. Pozorno pročitaj dio Schumanove deklaracije iz svibnja 1950. i odgovori na pitanja.

„Ujedinjavanje nacija Europe zahtijeva uklanjanje prastarog neprijateljstva između Francuske i Njemačke. Svaka mjera koja se poduzme mora se, u prvom redu, odnositi na ove dvije zemlje. Imajući u vidu taj cilj, francuska vlada predlaže da se odmah poduzmu mjere glede jednog ograničenog, ali presudnog pitanja: ona predlaže da francusko-njemačka proizvodnja ugljena i čelika, kao jedna cjelina, bude stavljena pod zajedničku nadležnost Visokog povjerenstva, u sklopu jedne organizacije koja je otvorena za sudjelovanje i drugih zemalja Europe. Objedinjavanje proizvodnje ugljena i čelika odmah bi trebalo osigurati uspostavu zajedničkih temelja gospodarskog razvitka, kao prvog koraka k federaciji Europe, što će promijeniti sudbinu onih regija koje su se dugo bavile proizvodnjom oružja, a čije su najčešće žrtve bile one same. Tako uspostavljena solidarnost u proizvodnji dovest će do toga da svaki rat između Francuske i Njemačke postane ne samo nezamisliv, nego i materijalno nemoguć. Uspostava ove snažne proizvodne cjeline, koja je otvorena prema svim zemljama koje su voljne sudjelovati i koja se definitivno opredijelila da svim zemljama članicama pruži osnovne proizvode za industrijsku proizvodnju pod istim uvjetima, smatrat će se istinskim temeljima za njihovo gospodarsko ujedinjenje.”

A. Zašto autor teksta smatra da će objedinjavanje proizvodnje ugljena i čelika onemogućiti buduće ratove?

	1
--	---

B. Kako glasi puni naziv organizacije koja će 1951. biti osnovana prema prijedlogu francuske vlade?

	1
--	---

12. Pozorno promotri sliku i odgovori na pitanja.

A. Koju je političku funkciju neposredno nakon prvih višestranačkih izbora u Hrvatskoj obnašao političar kojeg vidimo u prvom planu s desne strane?

	1
--	---

B. Koje se godine dogodio politički razlaz dvojice političara prikazanih u prvom planu?

	1
--	---

13. Pozorno pročitaj ulomke iz izvornih povijesnih tekstova i poredaj ih kronološki s obzirom na razdoblje o kojem svjedoče. To učini upisivanjem odgovarajuće redne brojke (od 1. do 4.), na način da brojkom 1. označiš događaj koji se kronološki dogodio prvi, a brojkom 4. onaj zadnji.

_____ „Ključni čovjek za terorističku obuku je bio Zvonko Pospišl, pobočnik zapovjednika Gustava Perčeca. Pospišl je imao svoju radionicu za izradu paklenih strojeva (...) Prve aktivnosti ustaških aktivista iz Jankapuste bile su vezane uz stvaranje snažne suradničke mreže s jugoslavenske strane granice (...)“

_____ „Braćo seljaci. Koliko smo doživjeli do sada od onih obećanja Vilsonova, od naše školane gospode, od kada je nastao prevrat? Obećala su nam ta gospoda zlatna brda i medene doline. Kazala su, neka budemo strpljivi, da će konstituenta, iliti ustavotvorni sabor urediti takovu državu, kakovu si narod odabere: ili centralističku, ili federativnu, ili kraljevinu, ili republiku.“

_____ „Da bi se ostvario princip suverenosti naroda Jugoslavije, da bi Jugoslavija predstavljala istinsku domovinu svih svojih naroda i da nikad više nebi postala domenom bilo koje hegemonističke klike, Jugoslavija se izgrađuje i izgradit će se na federativnom principu...“

_____ „Politička situacija sve je teža. Već se otvoreno spominje mogućnost izlaska iz federacije. To se naročito čuje u nekim krugovima u Sloveniji, a u Srbiji neki nacionalisti, opet, ističu kako je njima dosta borbe i žrtava za Jugoslaviju“.

	4
--	---

VI. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć slikovnih priloga i tablica.

14. Pozorno promotri fotografiju i odgovori na priložena pitanja.

A. Kako se zove (napiši ime i prezime) američki predsjednik koji je bio na čelu države u vrijeme kada je snimljena prikazana fotografija?

	1
--	---

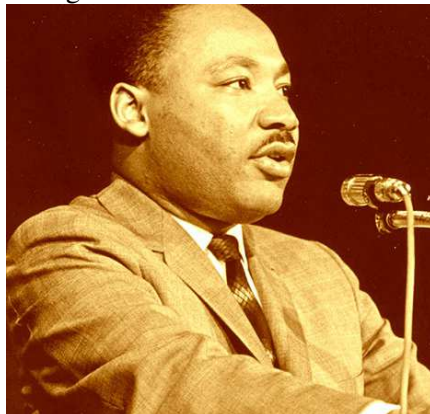
B. Koja je država prva napadnuta pod optužbom da njena vlast skriva vođe organizacije odgovorne za događaj koji je prikazan prethodnom fotografijom?

5. Pozorno pogledaj Sliku 1. i Sliku 2. i odgovori.

	1
--	---

Slika 1.

Slika 2.

A. Zašto poduhvat osobe prikazane Slikom 1. smatramo značajnom prekretnicom u povijesti?

B. Kako glase ime i prezime borca za ljudska prava prikazanog Slikom 2.?

	1
--	---

	1
--	---

16. Pažljivo promotri umjetničko djelo Marcela Duchampa „Fontana“ i sliku Vladimira Becića „Akt djevojke kod stola“ i upiši kojim umjetničkim pravcima pripada pojedino djelo.

Slika 1.

Slika 2.

	1
--	---

	1
--	---

17. Tablica prikazuje popisno kretanje broja stanovnika Zagreba i Splita od 1857. do 1910. Koristeći se podacima iz tablice, izračunaj tražene podatke.

	ZAGREB	SPLIT
1857.	17923	10358
1880.	29584	14513
1900.	61855	18547
1910.	80029	21407

A. Koliko se otprilike puta povećao broj stanovnika Zagreba između 1857. i 1910., a koliko broj stanovnika Splita?

	2
--	---

B. Navedi dva uzroka razvoja naglog urbanog rasta Zagreba u razdoblju prikazanom u tablici.

--

	2
--	---

VII. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć lente vremena i slikovnih priloga.

18. Kronološki poredaj događaje iz povijesti 20. stoljeća tako što ćeš upisati odgovarajuće slovo u praznine na priloženoj lenti vremena.

A. Drugi izraelsko-arapski rat

B. završetak Korejskog rata

C. ubojstvo J. F. Kenedyja

D. završetak Drugog vatikanskog koncila

	4
--	---

--	--	--	--

19. Upisivanjem odgovarajućih slova na prazne crte, poveži događaje s odgovarajućom godinom na lenti vremena.

1946.	1948.	1957.	1958.	1963.	1969.	1973.	1983.	1993.	1994.	1995.	2000.
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L

_____ utemeljena Europska ekonomska zajednica

_____ donesen Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

_____ započela sovjetska blokada Zapadnog Berlina

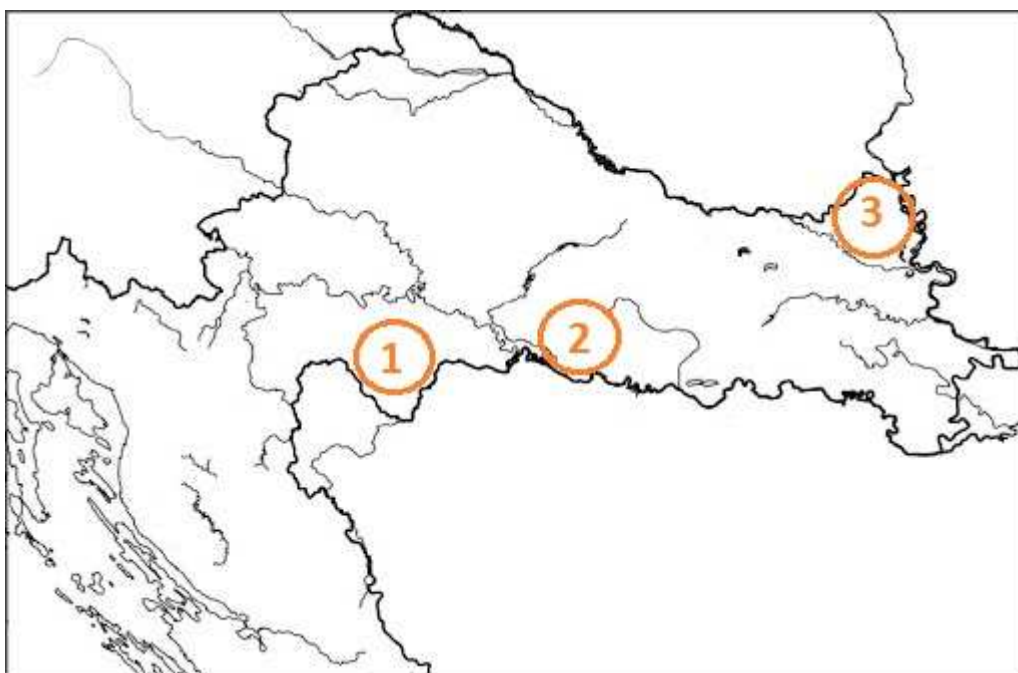
_____ čovjek prvi puta kročio na Mjesec

_____ hrvatska vojna operacija Maslenica

_____ okončan hrvatsko-bošnjački rat na području BiH

	6
--	---

20. Pozorno prouči prikazanu slijepu kartu i odgovori na priložena pitanja.

A. Navedi od kojeg je do kojeg datuma (dan, mjesec, godina) trajala vojno-policijska operacija kojom je područje označeno brojem 1 oslobođeno od vlasti tzv. Republike Srpske Krajine i vraćeno pod kontrolu vlasti Republike Hrvatske.

	1
--	---

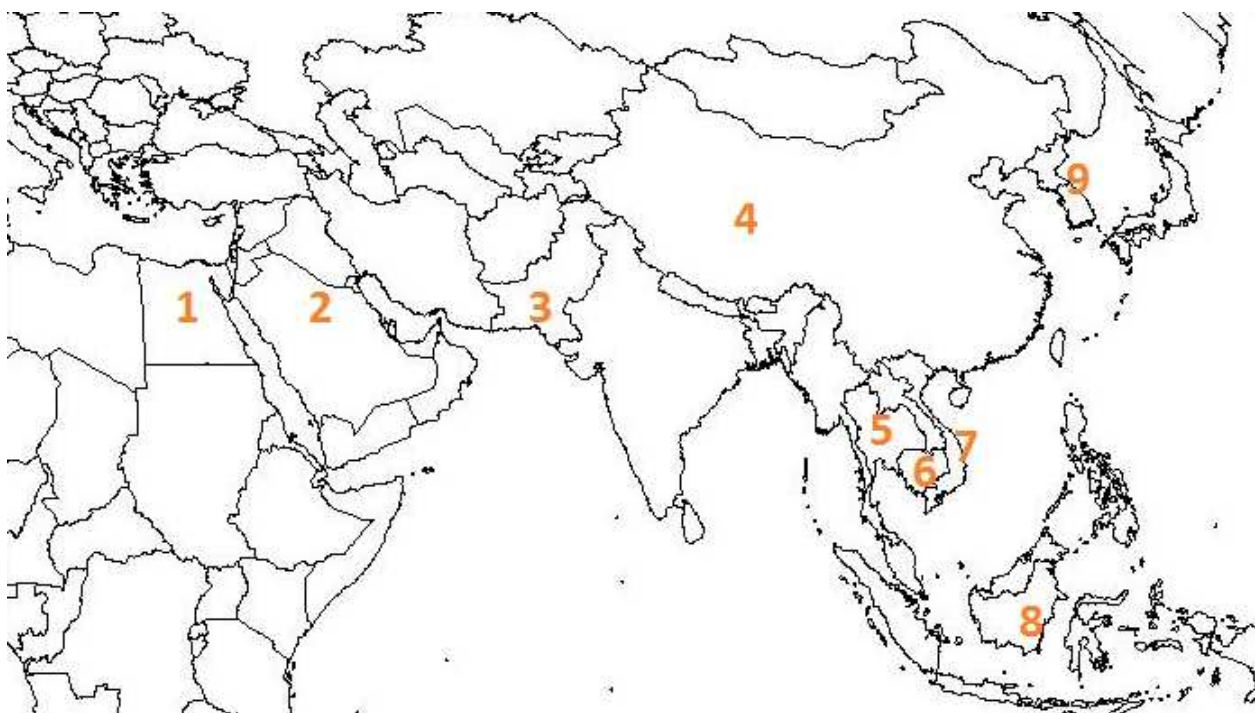
B. Navedi ime i prezime političara iz tzv. Republike Srpske Krajine koji je tijekom hrvatske vojno-policijske akcije oslobađanja područja označenog brojem 2 u znak odmazde zapovjedio gađanje Zagreba, Siska, Karlovca i Kutine.

	1
--	---

C. Navedi točan datum (dan, mjesec i godinu) završetka mirne reintegracije područja označenog brojem 2.

	1
--	---

21. Pozorno prouči prikazanu slijepu kartu i odgovori na priložena pitanja.

A. Kojim je brojem označena država koja je 1953. podijeljena 38. paralelom?

	1
--	---

B. Kojim je brojem označena država koja je 1961. zajedno s Jugoslavijom i Indijom utemeljila Pokret nesvrstanih?

	1
--	---

- C. Kojim je brojem označena država čiju je povijest obilježio teror Crvenih kmera predvođenih Polom Potom?

	1
--	---

- D. Kojim je brojem označena država koja je prije Drugog svjetskog rata bila nizozemska kolonija?

	1
--	---

22. Pozorno prouči kartu i odgovori na pitanja.

- A. Kojim je brojem označena država koja je 1981. pristupila Europskoj zajednici (EZ)?

	1
--	---

- B. Kojim je brojem označena država iz koje je potječe prvi papa koji od 16. st. do 1978. nije bio talijanskog porijekla ?

	1
--	---

C. Kojim je brojem označena država u kojoj su 1956. vojno intervenirale članice međunarodnog vojnog saveza socijalističkih zemalja?

	1
--	---

D. Kojim je brojem označena država koja se raspala 1. 1. 1993.?

	1
--	---

23. Pozorno pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

Pročitaj izvješće Predsjedništva Centralnog komiteta saveza komunista Hrvatske o događanjima koji su se zbili u okolici Knina 7. i 8. srpnja 1989. g. povodom obilježavanja 600-te godišnjice Kosovske bitke.

„Skup je imao jako nacionalističko obilježje (...) u toku čitave svečanosti u manastiru Krka u masi su se kretale militantne grupe koje su bile tako obučene i zakičene da vizuelnim dojmom asociraju na izgled četničkih vojvoda iz Drugog svjetskog rata (...) Opću atmosferu karakterizirala su izrazito jednonacionalna obilježja. Zastave, najviše srpske bez socijalističkih obilježja, fotografije i transparenti na kojima se izražava podrška rukovodstvu SR Srbije. Nošeni su i transparenti s natpisom “hoćemo ćirilicu”, “Ne damo Kosovo”. Pjevane su pjesme o Slobodanu Miloševiću, a između ostalih i stih “Slobodane, ime ponosito, ti si nama bolji nego Tito”. Veće grupe i pojedinci pjevali su i skandirali: “Slobo Srbine – Srbija je uz tebe”, “Oj Hrvatska, da ti nije Knina, ne bi znala da imaš Srbina”. Osobito se isticala grupa od 50-tak osoba koja je pjevala, “Od Peći do Knina, sve je Srbin do Srbina”, te uzvikivala da ne trebaju Tita, skandirala Slobodanu Miloševiću. (...) Militantne grupe pripremle su se za svečanost s ambicijom da se ona iskoristi kao politički skup s pozicija srpskog nacionalizma. U popodnevnom satima počeli su djelovati nasilnički, teroristički, zapravo fašistoidno, želeći po svaku cijenu izazvati eksces, prekinuti manifestaciju i dati joj vlastiti politički profil i obilježje (...) Posljednji su se incidenti dogodili prilikom ispraćaja vlaka u pravcu Peći, kada je pri kretanju vlaka jedan od putnika preko megafona poručio: “Ima da izginete za ćirilicu.”“

A. Zašto se na skupu pjevalo i skandiralo Slobodanu Miloševiću?

	1
--	---

--

B. Tko je iz perspektive CK KPH odgovoran za pokušaj politizacije proslave Kosovske bitke u okolici Knina?

	1
--	---

C. Pokušaj argumentirati ili opovrgnuti kasniju tezu pojedinih srpskih političara da je atmosfera na opisanoj proslavi bila isprovocirana rezultatima prvih demokratskih višestranačkih izbora u Hrvatskoj.

	1
--	---

24. Pažljivo promotri slikovni prilog i odgovori na postavljena pitanja.

Fotografija prikazuje potpisivanje Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini u Parizu 14. 12. 1995.

A. Navedi ime i prezime političara prikazanog na fotografiji koji je preminuo kao optuženik Međunarodnog kaznenog suda za zločine u bivšoj Jugoslaviji.

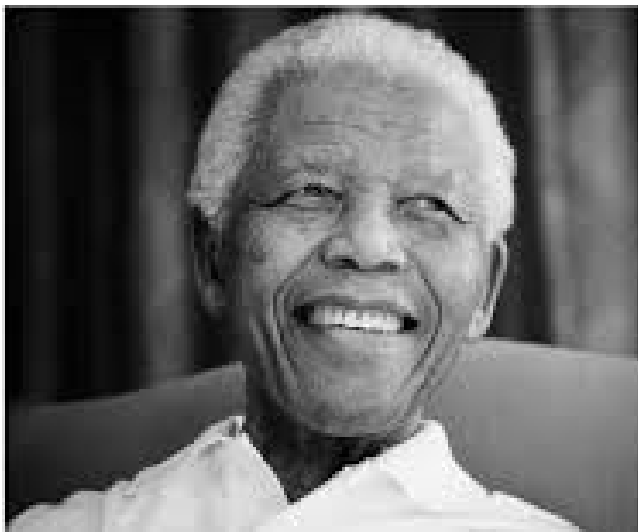
	1
--	---

B. Koju je državničku funkciju obnašao političar Alija Izetbegović (u prvom planu prvi s desna) u trenutku potpisivanja sporazuma?

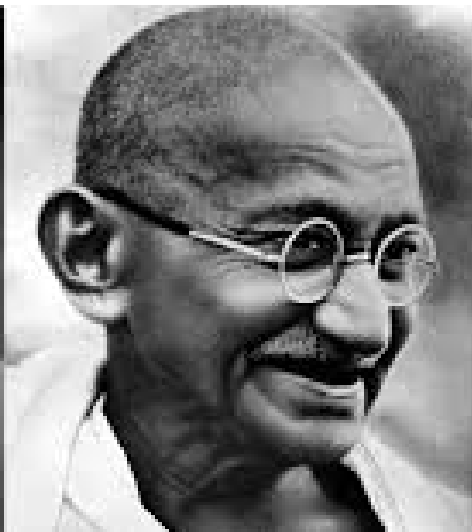
	1
--	---

25. Pozorno promotri Sliku 1. i Sliku 2. i odgovori na pitanja.

Slika 1.

Slika 2.

A. Kako su se razlikovali politički ciljevi za koje se u svojoj zemlji borio političar prikazan na Slici 1., u odnosu na onog prikazanog na Slici 2.?

--

	2
--	---

B. Kako se zove zemlja u kojoj je jedan od prikazanih političara znatno kasnije ostvario svoje ciljeve od onog drugog?

	1
--	---